

Megatrender och förändringskrafter

Österbottens framtidsgrupp



Källor:
Sitras Megatrendkort 2020
PFK scenarier 2035 (Utbildningsstyrelsen)
Capfuls scenarier (Försörjningsberedskapscentralen 2030, Kymmenedalen 2040, Mellersta Finland 2050, Nyland 2050)



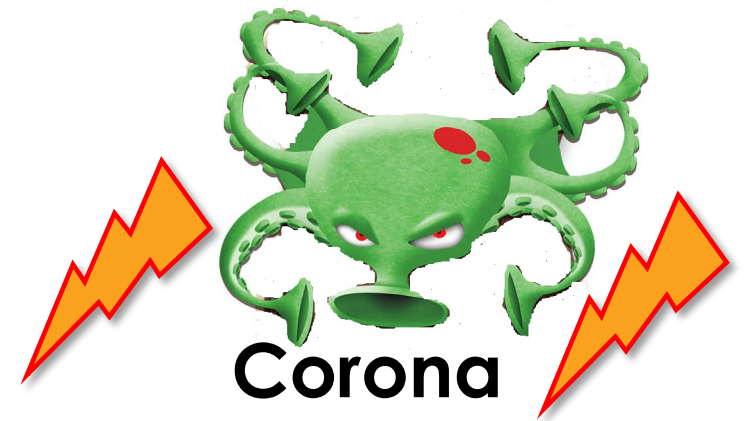
Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Megatrender och förändringskrafter

PESTE-analys

- Klimatförändringen
- Naturens mångfald minskar
- Överkonsumtion av resurser

- Multipolär världspolitik
- Europeiska unionens utveckling
- Demokratiutmaningar
- Ändringar i lagstiftning
- Koncentration



- Omvälvningen i den globala ekonomin
- Allt större tjänstedominans
- Tillväxt i plattformsekonomin
- Kompetens blir viktigare
- Den cirkulära ekonomins betydelse ökar
- Den offentliga ekonomins hållbarhet



Ditt Sinun

ÖSTERBOTTEN | POHJANMAASI

Landskapsprogrammet Maakuntaohjelma

- Fjärde industriella revolutionen
- Smart användning av data
- Cybersäkerhet och hybridpåverkan
- Användning av förnybara energikällor
- Hälsoteknologi blir vanligare

- Urbanisering
- Åldrande befolkning
- Förändringar i arbete och utkomst
- Hot om växande ojämlikhet
- Föränderliga konsumentkrav
- Uppdelat samhälle
- Globala migrationsströmmar

Politiska och administrativa förändringskrafter

Multipolär världspolitik

Det sker en förskjutning från global styrning till multipolär stormaktspolitik. Regionala stigande tungviktare (t.ex. Kina och Ryssland) utmanar Förenta staternas mäktiga roll. När nya krafter utmanar den gamla ordningen ökar sannolikheten för konflikter och det blir svårare att förutse vad som kommer att hända.

Europeiska unionens utveckling

Utvecklingen inom EU har stor inverkan både på Finland och övriga EU-länder. EU:s tyngd och inflytande i världspolitiken kan komma att minska. Hur garantera medlemsländernas enighet och EU:s förmåga att reformera sig och sina arbetsätt? Svåra förhandlingar om EU:s fleråriga budgetram efter brexit pågår som bäst.

Demokratiutmaningar

Om medborgarna upplever att de metoder som den traditionella demokratin erbjuder är otillräckliga kan frustrationen i samhället öka. Det måste gå att skapa nya modeller för delaktighet och växelverkan. På vilket sätt kan man i det framtida informationssamhället stärka medborgarnas möjligheter att skilja väsentlig information från oväsentlig information och deras förmåga att säkerställa informationens ursprung och riktighet?

Ändringar i lagstiftning

Ändringar i EU-direktiv samt i nationell lagstiftning (t.ex. lagen om utveckling av regionerna, markanvändnings- och bygglagen, skattelagar) inverkar på omvärlden.

Koncentration

Samhällelig och ekonomisk verksamhet koncentreras till allt större enheter och centrum. Människor, service, utbildning och utveckling koncentreras allt mer till tillväxtcentrumen.

Ekonomiska förändringskrafter



Omvälvnigen i den globala ekonomin

Finland är en liten öppen ekonomi, och den ekonomiska tillväxten i Finland är i hög grad beroende av hur världsekonomin och världshandeln utvecklas. Det ömsesidiga konkurrensmässiga beroendet mellan USA och Kina är den mest avgörande faktorn för den globala ekonomiska utvecklingen. Kina växer och kommer snart ifatt, delvis till och med förbi, världens största ekonomi USA. Globaliseringsutvecklingen har dock generellt redan avmattats.

Allt större tjänstedomins

Den allt större tjänstedomins i näringsstrukturen är en utveckling som statistiskt sett fortsätter oberoende av kriser och konjunktursvängningar. Av det mervärde som privata sektorn genererar står tjänster för drygt 60 procent. Också industrin har blivit mer tjänsteinriktad när den ofta tillhandahåller underhåll och installation av stora maskiner. Ekonomin fortsätter att bli allt mer tjänstebetonad världen över.

Tillväxt i plattformsekonomin

Plattformsekonomin har växt fram som en följd av utvecklingen av internet och har snabbt blivit ett sätt att organisera affärsverksamhet, speciellt för snabbt skalbara tjänstekoncept. På nya tjänsteplattformar produceras, förmedlas och konsumeras immateriella tjänster, som inte slits ut genom användning och som användarna själva bidrar till att förbättra.

Ekonomiska förändringskrafter (2)



Kompetens blir viktigare

Utbildningsnivån höjs och kunskap som produktionsfaktor blir viktigare. Det föränderliga arbetslivet och samhället förutsätter ständig utveckling av kompetens. Betydelsen av att lära sig nytt, kreativitet, uppfatta helheter och färdigheter ökar. Det förekommer förändringstryck på strukturer för utveckling av kompetens och praxis.

Den cirkulära ekonomins betydelse ökar

Cirkulär ekonomi är en ekonomisk modell där produktionen och användningen planeras så att det inte uppstår avfall, utan material och deras värde bevaras i cirkulationen. Cirkulär ekonomi innebär inte bara återvinning, utan även nya verksamhetsmodeller inom ekonomin såsom delning, leasing, reparation och återanvändning. Den nya teknologin har en nyckelroll när det gäller att möjliggöra detta.

Den offentliga ekonomins hållbarhet

Med den offentliga ekonomins hållbarhet avses balans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna på lång sikt. Om de offentliga utgifterna är större än inkomsterna växer den offentliga skulden. De skulder som underskotten på lång sikt leder till måste betalas med överskott, så den offentliga ekonomin dras med budgetbegränsningar över tid. Hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin kan överbryggas med bland annat skattehöjningar och nedskärningar i utgifterna.

Sociala förändringskrafter



Urbanisering

Mänskligheten flyttar in till städer, och samma megatrend syns tydligt också i Finland. Urbaniseringen intensifieras i allmänhet när sysselsatta inom jordbruket får nytt jobb inom exempelvis industri eller service. Ekonomisk verksamhet, utbildning och innovationer koncentreras till städerna och leder till högre produktivitet och ökat välstånd.

Åldrande befolkning

Längre livslängd förändrar bilden av livscykeln och arbetslivet men ökar också trycket på vårdtjänster. I nuläget har drygt en fjärdedel av finländarna fyllt 65 år, och år 2050 utgör den ålderskategorin hälften av den vuxna befolkningen. Den snabbast växande ålderskategorin i Finland är de som fyllt 90 år. Födelsealen sjunker och befolkning i arbetsför ålder minskar.

Förändringar i arbete och utkomst

Arbetet och anställningsförhållandena blir mer mångformiga, vilket förutsätter ändringar i till exempel lagstiftning och socialskydd. Arbetet blir mindre tids- och platsbundet och i utbildningen betonas kontinuerligt lärande. I och med automation minskar det utförande arbetet.

Hot om växande ojämlikhet

De globala förändringstrenderna på arbetsmarknaden och i ekonomin återspeglas också i ojämlikhet mellan befolkningsgrupper. Globalt sett koncentreras välståndet till allt färre. Det är också möjligt att arbetsmarknaden polariseras i välavlönade specialister och lågavlönade servicearbetare och arbetstagare.

Sociala förändringskrafter (2)



Föränderliga konsumentkrav

Förändrat konsumentbeteende ställer i framtiden allt högre krav på att upprätthålla kundrelationer. Konsumenterna förväntar sig och kräver mer och mer av företagen. Det oerhörda utbudet gör att konsumenterna tar hjälp av sociala medier för att försöka hitta genvägar till köpbeslut. Konsumenterna håller kontakt med varandra och med olika varumärken genom olika plattformar. Erfarenheter står i fokus för ny kundlojalitet och varumärkesrelationer.

Uppdelat samhälle

En gemensam värdegrund i samhället finns inte längre, utan olika åsikter och intressen ger upphov till grupperingar som är oberoende av rum. Motsättningar ökar och människor börjar dela upp sig själva och andra i olika inbillade grupper utifrån värderingar, boendeort eller politisk inriktning, men även till exempel utifrån konsumtionsval eller livsstil. Sociala medier skapar snabbt rörelser som driver en viss fråga. Sämre framtidsutsikter, en splittring av den politiska kartan samt de sociala mediernas polariserande effekt har lyft fram populismen som betonar motsättningen mellan eliten och folket. Falsk information ökar och målet för opinionsbildning är allt oftare att skapa förvirring och osämja.

Globala migrationsströmmar

De globala migrationsströmmarna växer i och med förändringar i arbetslivet, urbanisering, konflikter och förändringar i miljön. Också inflyttningen till Finland kan öka.

Tekniska förändringskrafter



Fjärde industriella revolutionen

Fjärde industriella revolutionen innebär att fysisk och digital teknik som analytik, artificiell intelligens, kognitiv teknik och sakernas internet kombineras. En sådan integrering av den fysiska och den digitala världen skapar helt nya affärsmöjligheter och affärsrisker. Teknologier kommer att kunna skalas upp betydligt snabbare än tidigare, eftersom de alla har direkt kontakt med varandra. Automation utvecklar processer och system – (rutin)arbeten görs av robotar.

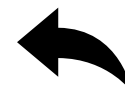
Smart användning av data

Stordata eller big data är data som genereras av olika digitala system och tjänster. Vanligen handlar det om extremt stora datamängder som ansamlas i snabb takt, är ostrukturerade och av varierande kvalitet. Stordata kan anses vara en av de viktigaste nutida råvarorna, vars värde kan tillvaratas fullt ut vid förädling. Genom att utvinna stordata, göra olika prognoser ur datamängden och försöka hitta regelbundenheter i den kan stordata utnyttjas i exempelvis marknadsföring, övervakning av föremåls livscykel och som ett stöd i affärsverksamhet.

Cybersäkerhet och hybridpåverkan

Att kunna reagera på hybridpåverkan, speciellt cyberattacker samt spridning av vilseledande information, är allt viktigare med tanke på vår nationella säkerhet. Målet med hybridpåverkan är att skapa ett mer gynnsamt klimat för antingen politiska, kommersiella eller militära syften i den utsatta staten. Desinformation och cyberattacker är en farlig kombination, eftersom falska uppgifter leder till splittring och manipulerar människors medvetande. Såväl känsliga data som vilka kritiska grundläggande samhällsfunktioner som helst, exempelvis vattenförsörjning eller energinät, kan utsättas för cyberattacker.

Tekniska förändringskrafter (2)



Användning av förnybara energikällor

Olika rena och förnybara energiformer blir vanligare, är kostnadseffektiva och bidrar till att mildra klimatförändringen. Till de förnybara energikällorna räknas vatten- och vindkraft, solenergi, träbaserade bränslen, återvinningsbränslen, biogas samt värmepumpar. När produktionen av förnybar energi växer ökar också mängden decentraliserad produktion och bredden av olika system för hybridproduktion. Också de tekniker för energilagring som utvecklas erbjuder lösningar på många problem med ostyrd, väderberoende produktion.

Hälsoteknologi blir vanligare

Bärbara enheter som följer upp hälsotillståndet har blivit vanligare och utvecklas fortfarande. Ökad informationsmängd möjliggör en mer individuell och förebyggande vård. Samtidigt utvecklas nya behandlingsformer som bland annat utgår från modifiering av genom och mikrobiota.

Ekologiska förändringskrafter



Klimatförändringen

Klimatförändringen avser den globala uppvärmning som beror på att mängden växthusgaser från mänsklig aktivitet ökar kraftigt i atmosfären. Uppvärmningen medför att polarisar smälter och havsnivån höjs. Vissa regioner drabbas oftare av stormar och skyfall medan andra drabbas av extrema värmeböljor och torka. Det internationella samfundet har beslutat att försöka begränsa uppvärmningen av klimatet till 1,5 grader. När vi går in för att bromsa effekterna är en minskning av växthusgaserna och strävan efter koldioxidneutralitet i nyckelposition. På världsmarknaden behövs allt fler lösningar som minskar utsläppen, vilket skapar stora möjligheter till företag inom energiteknologibranschen i Österbotten.

Naturens status försämras och mångfald minskar

Det har länge varnats för den ekologiska hållbarhetskrisen, vilket innebär att miljöns tillstånd försämras och gränserna för jordklotets bärkraft överskrids. Under den senaste tiden har minskningen av naturens mångfald fått mer uppmärksamhet. Oroväckande är också bland annat bristen på sand som lämpar sig för bygge, dålig tillgång till dricksvatten, miljöförstöring, det växande avfallsproblemet och utarmning av jorden.

Överkonsumtion av resurser

Om alla skulle konsumera som finländarna skulle vi behöva nästan fyra jordklot. Överkonsumtion betyder att vi konsumerar mer än vad som är hållbart för jordklotet. De största orsakerna till överkonsumtionen är energiproduktion, trafik och livsmedelsproduktion. Det är ändå möjligt att ändra konsumtionsvanorna så att också senare generationer kan njuta av en ren och livskraftig miljö. Det behövs företag som tillhandahåller nya, ekologiskt hållbara produkter och tjänster samt människor som vill köpa och använda dem.